

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET PERICA OREB PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 20824/09)

PRESUDA

STRASBOURG

31. listopada 2013.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima navedenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Perica Oreb protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Isabelle Berro-Lefèvre, *predsjednica*,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyev,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Ksenija Turković,

Dmitry Dedov, *suci*,

i Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 8. listopada 2013.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena ovog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 20824/09) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin, g. Perica Oreb („podnositelj zahtjeva“), podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“) dana 26. ožujka 2009.

2. Podnositelja zahtjeva zastupao je g. T. Vukičević, odvjetnik iz Splita. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dana 12. ožujka 2010. predsjednica Prvog odjela odlučila je obavijestiti Vladu o prigovoru na temelju članka 5. stavka 3. Konvencije o duljini i razlozima podnositeljeva pritvaranja prije suđenja te o prigovoru na temelju članka 5. stavka 4. Konvencije o propustu Ustavnog suda da odluči o osnovanosti ustavnih tužbi podnositelja zahtjeva. Dana 12. ožujka 2013. zatražena su daljnja očitovanja na temelju članka 6. stavka 2. Konvencije o pravu podnositelja zahtjeva da se smatra nevinim. Također je odlučeno istodobno odlučivati o dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva (članak 29. stavak 1.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva rođen je 1982. i živi u Splitu.

A. Kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva

5. Dana 1. kolovoza 2008. istražni sudac Županijskog suda u Splitu pokrenuo je istragu koja se odnosila na podnositelja zahtjeva i sedamnaest drugih osoba zbog udruživanja radi raspačavanja heroina i kokaina u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u razdoblju između 10. siječnja i 30. srpnja 2008.

6. Na saslušanju pred istražnim sucem 7. kolovoza 2008. podnositelj zahtjeva izjavio je da će se braniti šutnjom. Istražni sudac je saslušao iskaz drugog osumnjičenika.

7. Dana 11. kolovoza 2008. istražni sudac saslušao je iskaze još dvojice osumnjičenika. Istoga je dana zatražio izvod iz kaznene evidencije za podnositelja zahtjeva, koji je podnesen 12. kolovoza 2008., uz napomenu da prethodno nije osuđivan ni za kakvo kazneno djelo.

8. Dana 20. kolovoza 2008. istražni je sudac naložio psihijatrijsko vještačenje za 11 okrivljenika, uključujući podnositelja zahtjeva, kako bi se procijenilo njihovo psihološko stanje u trenutku počinjenja kaznenog djela te jesu li bili ovisnici o drogi.

9. Dana 8. rujna 2008. psihijatar s Medicinskog fakulteta u Splitu podnio je psihijatrijski nalaz i mišljenje koji je zatražen u istrazi. Što se tiče podnositelja zahtjeva, u izvješću je navedeno da je bio dugogodišnji ovisnik o drogi koji je dvaput liječen, ali bez trajnih rezultata. Nekoliko mjeseci ranije ponovno je počeo uzimati droge. Otkad je uhićen, bio je na heptanonskoj terapiji koja mu je pomogla nadvladati simptome apstinencijske krize. Preporučeno je da nastavi primati tu terapiju.

10. Dana 16. rujna 2008. istražni sudac saslušao je iskaze šestoro svjedoka, policijskih službenika koji su provodili policijske izvide prije pokretanja kaznenog postupka.

11. Dana 24. listopada 2008. istražni sudac saslušao je iskaz još jednog osumnjičenika, a 29. i 31. listopada 2008. iskaze još četvorice policijskih službenika. Dana 7. studenoga 2008. saslušao je iskaze još dvojice osumnjičenika.

12. Dana 21. siječnja 2009. Ured Državnog odvjetništva za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta na Županijskom sudu u Splitu podigao je protiv podnositelja zahtjeva i sedamnaestorice ostalih okrivljenika optužnicu zbog udruživanja radi raspačavanja heroina i kokaina u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini u razdoblju između 10. siječnja i 30. srpnja 2008.

13. Dana 29. siječnja 2009. podnositelj zahtjeva uložio je prigovor protiv optužnice. Do 4. veljače 2011. svoje su prigovore uložili i svi ostali okrivljenici.

14. Dana 4. ožujka 2009. Vrhovni sud je vratio optužnicu Državnom odvjetništvu tražeći da u roku od tri dana podnese zahtjev za provođenje daljnjih istražnih radnji.

15. Dana 10. ožujka 2009. Državno odvjetništvo zatražilo je od istražnog suca poduzimanje daljnjih koraka.

16. Dana 13. ožujka 2009. istražni sudac zatražio je prijepis svih telefonskih razgovora među okrivljenicima koje je prethodno snimala policija.

17. Dana 12. lipnja 2009. vještak za telekomunikacije podnio je svoje izvješće s prijepisom tih telefonskih razgovora. Prijepis se sastoji od 568 stranica.

18. Dana 16. lipnja 2009. Državno odvjetništvo podnijelo je istu optužnicu Županijskom sudu u Splitu.

19. Dana 1. srpnja 2009. podnositelj zahtjeva ponovio je svoj prigovor protiv optužnice. Također je zatražio da se iz spisa predmeta izostave dokazi dobiveni policijskim prisluškivanjem njegova telefona. Ostali okrivljenici također su uložili svoje prigovore.

20. Dana 8. rujna 2009. Vrhovni sud odbio je prigovore na optužnicu te odbio zahtjev podnositelja zahtjeva da se iz spisa predmeta izostave dokazi dobiveni policijskim prisluškivanjem njegova telefona.

21. Prva rasprava zakazana za 26. travnja 2010. na Županijskom sudu u Splitu bila je odgođena jer dva okrivljenika nisu došla. Jedan od njih poslan je na liječenje u Zatvorsku bolnicu u Zagrebu, a drugi je bio u drugoj zdravstvenoj ustanovi. Predsjednik vijeća je istoga dana naložio izradu psihijatrijskog nalaza i mišljenja za dvojicu okrivljenika. Nalaz i mišljenje predani su 4. svibnja 2010.

22. Rasprava na Županijskom sudu u Splitu održana je 8. lipnja 2010. i svi okrivljenici izjavili su da će svoju obranu iznijeti na kraju suđenja.

23. Na raspravama održanim 9., 10. i 11. lipnja 2010. svoje iskaze dalo je osmero svjedoka i psihijatrijski vještak.

24. Na raspravama održanim 19. i 20. srpnja 2010. svoje iskaze dalo je četvero svjedoka.

25. Na raspravi održanoj 21. srpnja 2010. Županijski je sud odbio zahtjev obrane da se iz spisa predmeta izostave snimke razgovora među okrivljenicima.

26. Na raspravi održanoj 14. rujna 2010. većina okrivljenika, uključujući podnositelja zahtjeva, priznala je krivnju, a svoj iskaz dalo je još dvoje svjedoka.

27. Daljnje rasprave održane su 16. i 20. rujna 2010., a na potonjoj je raspravi donesena presuda kojom se podnositelj zahtjeva proglašava krivim i osuđuje na zatvorsku kaznu od tri godine. Ukinut mu je pritvor.

28. Neki od okrivljenika podnijeli su žalbu na prvostupanjsku presudu i postupak je trenutačno u tijeku pred Vrhovnim sudom.

B. Rješenja o pritvoru podnositelja zahtjeva

29. Dana 1. kolovoza 2008. istražni sudac Županijskog suda u Splitu naložio je da se svi osumnjičenici pritvore na osnovama iz članka 102. stavka 1. točaka (1), (3) i (4) Zakona o kaznenom postupku, odnosno zbog opasnosti od bijega osumnjičenika, opasnosti od ponavljanja kaznenog djela i težine optužbi. Mjerodavni dio rješenja, koji se odnosi na osnove za pritvor, glasi:

„S obzirom na način na koji je kazneno djelo počinjeno, vrstu i količinu nelegalnih stvari kojima su osumnjičenici trgovali, veliki broj nelegalnih transakcija te upornost i odlučnost uključenih u počinjenje kaznenih djela, kao i na činjenicu da su osumnjičenici većinom nezaposleni i bez sredstava za uzdržavanje te da osumnjičenici ... i Perica Oreb prethodno su osuđivani zbog istog kaznenog djela ili sličnog kaznenog djela, postoji opravdani strah da bi, oslobodi li ih se, mogli ponoviti kazneno djelo iste vrste ...”

30. Izvješće koje je Policijska uprava u Splitu sastavila 4. kolovoza 2008. izrijeком primjećuje da je podnositelj zahtjeva toga dana svojevóljno došao u tu Upravu te da je prebačen u Zatvor u Splitu.

31. U svojoj žalbi od 7. kolovoza 2008. podnositelj zahtjeva tvrdio je da se u pisanim optužbama protiv njega tvrdi da je bio u kontaktu samo s još jednim osumnjičenikom, što pokazuje da nije mogao biti sudionik nikakve organizirane kaznene aktivnosti jer nije znao za uključenost drugih osumnjičenika i jer ih čak nije ni poznao. Svoje je izjave podupro tvrdnjama da kod njega nisu pronađene nikakve nelegalne stvari, novac ili oprema potrebna za masovnu prodaju navedenih stvari, poput pakiranja ili vaga te da to pokazuje da on osobno nije bio uključen u takvu prodaju.

32. Također je tvrdio da nikad nije pravomoćno osuđen za trgovanje nelegalnim stvarima, već samo za kazneno djelo uživanja nelegalnih stvari te da nije ovisnik o drogi. U konačnici, tvrdio je da mogućnost nalaganja alternativne mjere osim pritvora nije ni razmatrana.

33. Dana 8. kolovoza 2008. istražni sudac zatražio je izvod iz kaznene evidencije podnositelja zahtjeva. Izvod od 12. kolovoza 2008., koji je podnijelo Ministarstvo pravosuđa, upućivao je na to da podnositelj zahtjeva nije osuđen ni za kakvo kazneno djelo.

34. Dana 22. kolovoza 2008. tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Splitu ispitalo je žalbe koje su uložili okrivljenici. Prihvatilo je da osnova prema članku 102. stavku 1. točki (1.) Zakona o kaznenom postupku više ne postoji. U ostalim su pogledima odbili žalbu podnositelja zahtjeva na osnovi: dokumenti u spisu predmeta pokazali su da je podnositelj zahtjeva prethodno bio osuđivan zbog sličnih kaznenih djela (bez ikakvih daljnjih objašnjenja u tom pogledu) te da je kontinuirana kaznena aktivnost tijekom duljeg vremena za koju su okrivljenici optuženi, uz njihovu ekonomsku situaciju, opravdavala strah da bi mogli ponoviti ista djela. Mjerodavni dio rješenja glasi:

„S obzirom na razinu kaznene aktivnosti za koju su okrivljenici optuženi, odnosno, bili su uključeni u prodaju nelegalnih droga tijekom dugog vremenskog razdoblja, i s obzirom na odlučnost i upornost pokazane u počinjenju djela, činjenica da okrivljenici ... Perica Oreb ... su već optuživani zbog kaznenih djela i gotovo nijedan okrivljenik nema sredstva za život, sve navedeno upućuje na to da postoji opasnost da će okrivljenici ponoviti kazneno djelo ...

Način na koji su kaznena djela počinjena, tako da su se okrivljenici organizirali u skupinu, i količina nelegalnih stvari čija prodaja može ugroziti zdravlje velikog broja ljudi čine teške okolnosti ...”

35. Dana 3. rujna 2008. istražni je sudac podnositelju zahtjeva produljio pritvor za još mjesec dana na osnovi članka 102. stavka 1. točaka (3.) i (4.) Zakona o kaznenom postupku (opasnost od ponavljanja djela i težina optužbi). Mjerodavan dio rješenja glasi:

„S obzirom na razinu kaznene aktivnosti za koju su okrivljenici optuženi, odnosno, bili su uključeni u prodaju nelegalnih droga tijekom dugog vremenskog razdoblja, i s obzirom na odlučnost na počinjenje kaznenih djela i činjenicu da su okrivljenici prethodno bili optuženi za slična kaznena djela, postoji opasnost da bi okrivljenici mogli ponovno počiniti ...

Djelo je počinjeno pod teškom okolnostima, što je vidljivo iz načina na koje je počinjeno, činjenice da su se okrivljenici organizirali u skupinu i količine nelegalnih stvari u optjecaju koje su prodajom na nelegalnom tržištu mogle ugroziti zdravlje velikog broja ljudi.”

36. U svojoj žalbi od 8. rujna 2008. podnositelj zahtjeva tvrdio je da prethodno nije osuđivan za isto djelo te da je nalaganje njegova pritvora prema članku 102. stavku 1. točki (3) Zakona o kaznenom postupku (opasnost od ponavljanja kaznenog djela) prekršilo načelo presumpcije nevinosti. Također je ponovio da se u pisanim optužbama protiv njega tvrdi da je bio u kontaktu samo s još jednim osumnjičenikom, što pokazuje da nije mogao biti sudionik nikakve druge organizirane kaznene aktivnosti jer nije znao za uključenost drugih osumnjičenika i jer ih čak nije ni poznao. Tvrdio je, u prilog tih navoda, da kod njega nisu pronađene nikakve nelegalne stvari, novac ili oprema potrebna za masovnu prodaju navedenih stvari, poput pakiranja ili vaga te da to pokazuje da on osobno nije bio uključen u takvu prodaju.

37. Dana 11. rujna 2008. tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Splitu odbilo je žalbu podnositelja zahtjeva. Mjerodavan dio rješenja glasi:

„... okrivljenici su optuženi za kazneno djelo prodaju nelegalnih droga između 10. siječnja i 30. srpnja 2008. ... Dokumenti u predmetnom spisu pokazuju da okrivljenik ... Perica Oreb već je optuživan za slična kaznena djela; okrivljenik Perica Oreb ... nije zaposlen i nijedan od triju okrivljenika nema imovine.

S obzirom na visoku razinu kaznene aktivnosti za koju su optuženi, odnosno da su tijekom prethodno navedenog razdoblja prodavali nelegalnu drogu te da su pokazali odlučnost i upornost u počinjenju djela, kao i na njihovu ekonomsku situaciju – sve navedene okolnosti zajedno upućuju na opasnost da će okrivljenici ponovno počiniti ...

Nadalje, djelo je počinjeno pod teškom okolnostima, što je vidljivo iz načina na koje je počinjeno, činjenice da su se okrivljenici organizirali u skupinu i količine nelegalnih tvari koje su prodajom na nelegalnom tržištu mogle ugroziti zdravlje velikog broja ljudi.”

38. Dana 3. listopada 2008. istražni je sudac podnositelju zahtjeva ukinuo pritvor na osnovu toga što su psihijatrijski nalaz i mišljenje upućivali na to da je bio ovisnik o drogi te da je drogu kupovao za vlastitu uporabu, a ne kako bi je prodavao drugima. Odmah je naloženo i njegovo puštanje. Državni odvjetnik podnio je žalbu 7. listopada 2008.

39. Dana 10. listopada 2008. tročlano sudsko vijeće usvojilo je žalbu i ponovno produljilo pritvor podnositelju zahtjeva na osnovi članka 102., stavka 1. točaka (3.) i (4.) Zakona o kaznenom postupku. Obrazloženje je bilo jednako onome u rješenju od 11. rujna 2008. Navedeno je, *inter alia*, da su dokumenti iz predmetnog spisa pokazali da je podnositelj zahtjeva prethodno bio osuđen zbog sličnih kaznenih djela (bez daljnjeg objašnjenja u tom pogledu). Podnositelj zahtjeva ponovno je pritvoren 28. listopada 2008.

40. Dana 21. studenoga 2008. istražni sudac produljio je pritvor svim okrivljenicima za još jedan mjesec, ponovno na osnovi članka 102., stavka 1. točaka (3.) i (4.) Zakona o kaznenom postupku. Ovo rješenje ukinulo je tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Splitu 11. prosinca 2008. na osnovu toga što se razdoblje daljnjeg pritvora mora specificirati za svakog okrivljenika.

41. Dana 10. prosinca 2008. u drugom kaznenom postupku Županijski sud u Dubrovniku osudio je podnositelja zahtjeva za prodavanje heroina i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine.

42. Dana 15. prosinca 2008. istražni sudac produljio je pritvor podnositelju zahtjeva do 28. prosinca 2008., ponovno na osnovi članka 102., stavka 1. točaka (3.) i (4.) Zakona o kaznenom postupku. U obrazloženju se pozvao na navode da je optuženik bio optužen za prodaju značajnih količina heroina kao svoje primarne aktivnosti. Dana 16. prosinca 2008. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu. Tvrdio je da kod njega nisu pronađeni droga, novac ili alati tipični za prodaju droge te da nikad nije osuđen zbog bilo kakvih zločina povezanih s drogom. Ponovno je tvrdio da mogućnost nalaganja alternativne mjere osim pritvora nije ni razmatrana.

43. Dana 23. prosinca 2008. istražni sudac izdao je novo rješenje o produljenju pritvora podnositelju zahtjeva do 28. prosinca, ponovno na osnovi članka 102., stavka 1. točaka (3.) i (4.) Zakona o kaznenom postupku. Pozvao se na navode da je optuženik bio optužen za prodaju značajnih količina heroina kao svoje primarne aktivnosti, na težinu optužbi te na činjenicu da okrivljenici nemaju sredstava za život, bez dodatnih obrazloženja u tom pogledu.

44. Dana 24. prosinca 2008. tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Splitu proglasilo je podnositeljevu žalbu od 16. prosinca 2008. nedopuštenom jer je u međuvremenu doneseno novo rješenje o pritvoru.

45. Dana 30. prosinca 2008. podnositelj zahtjeva uložio je žalbu protiv rješenja istražnog suca od 23. prosinca 2008. Ponovio je svoje tvrdnje iz prethodne žalbe od 16. prosinca 2008. i dodao da je prije uhićenja bio zaposlen u hotelu u Cavtatu.

46. Dana 14. siječnja 2009. tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Splitu odbilo je žalbu i ponovilo obrazloženje iz svoje odluke od 11. rujna 2008. Također je naglasilo da je podnositelj zahtjeva već bio osuđivan te da nema nikakve imovine.

47. Dana 21. siječnja 2009. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu protiv prethodno navedenog rješenja, tvrdeći da su povrijeđena sljedeća prava: njegovo pravo na osobnu slobodu; pravo na pošteno suđenje; njegovo pravo na jednakost pred zakonom jer su osnove za produljenje pritvora tumačene na neobičan način i njegovo pravo na učinkovito pravno sredstvo jer je ispitivanje njegove žalbe bilo neprimjereno.

48. Dana 23. siječnja 2009. Županijski sud u Splitu produljio je pritvor podnositelju zahtjeva na osnovi članka 102., stavka 1. točaka (3.) i (4.) Zakona o kaznenom postupku. Uz obrazloženje iz prethodnih rješenja, dodao je da je podnositelj zahtjeva bio ovisnik o drogi te utvrdio, *inter alia*, da je već prije bio osuđen zbog sličnih kaznenih djela, bez daljnjeg objašnjenja u tom pogledu.

49. Dana 27. siječnja 2009. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu. Uz argumente iznesene u žalbi 16. i 30. prosinca 2008., dodao je da njegovi roditelji imaju redovita primanja te da se stoga ne može reći da nema sredstava za život.

50. Dana 16. veljače 2009. Vrhovni sud odbio je žalbu od 27. siječnja 2009. smatrajući da je navodni način počinjenja kaznenog djela predstavljao osobito teške okolnosti, što opravdava pritvor na osnovi članka 102. stavka 1. točke (4.) Zakona o kaznenom postupku. Što se tiče osnove prema članku 102. stavku 1. stavku (3.) – opasnost od ponavljanja kaznenog djela – smatrala se opravdanom jer je podnositelj zahtjeva bio ovisnik o drogi i jer su protiv njega bila u tijeku još dva kaznena postupka zbog kaznenih djela povezanih s drogom, jedan pred Županijskim sudu u Čakovcu i drugi pred Županijskim sudom u Dubrovniku.

51. Dana 19. veljače 2009. Ustavni sud proglasio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva od 22. siječnja 2009. protiv rješenja od 14. siječnja 2009. nedopuštenom na osnovi toga što je u međuvremenu doneseno novo rješenje o pritvoru.

52. Dana 16. travnja 2009. Županijski sud u Splitu produljio je pritvor podnositelju zahtjeva, ponovno na osnovi članka 102. stavka 1. točke (4.) Zakona o kaznenom postupku i uz isto obrazloženje kao i ranije, navodeći,

inter alia, da je podnositelj zahtjeva već bio osuđivan zbog sličnih kaznenih djela, bez ikakvih daljnjih objašnjenja u tom pogledu.

53. Dana 8. svibnja 2009. Vrhovni sud ukinuo je rješenje od 16. travnja 2009. na osnovi toga što tročlano sudsko vijeće koje ju je donijelo nije imalo takve ovlasti i jer je istražni sudac trebao odlučiti o produljenju pritvora.

54. Dana 15. svibnja 2009. istražni sudac produljio je pritvor podnositelju zahtjeva, ponovno na osnovi članka 102., stavka 1. točaka (3.) i (4.) Zakona o kaznenom postupku. U obrazloženju se pozvao na navode da je optuženik bio optužen za prodaju značajnih količina heroina kao svoje primarne aktivnosti te da nema nikakva druga primanja. U svojoj žalbi koju je uložio istoga dana podnositelj zahtjeva ponovio je tvrdnje iz svoje žalbe od 30. prosinca 2008. Što se tiče prethodnog osuđivanja, tvrdio je da presuda Županijskog suda u Dubrovniku od 10. prosinca 2008. još nije postala pravomoćna.

55. Dana 28. svibnja 2009. Vrhovni sud odbacio je žalbu odobrivši razloge koje je naveo istražni sudac.

56. Dana 10. lipnja 2009. istražni sudac produljio je pritvor podnositelju zahtjeva, ponovno na osnovi članka 102., stavka 1. točaka (3.) i (4.) Zakona o kaznenom postupku i uz obrazloženje jednako onome iz odluke od 15. svibnja 2009.

57. Dana 16. lipnja 2009. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu. Ponovio je svoje prethodne tvrdnje.

58. Dana 18. lipnja 2009. tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Splitu produljilo je pritvor podnositelju zahtjeva, ponovno na osnovi članka 102., stavka 1. točaka (3.) i (4.) Zakona o kaznenom postupku i uz obrazloženje kao u prethodnim odlukama o pritvoru podnositelja zahtjeva. *Inter alia*, navedeno je da su dokumenti iz predmetnog spisa pokazali da je podnositelj zahtjeva već bio osuđen zbog sličnih kaznenih djela, bez daljnjeg objašnjenja u tom pogledu.

59. Dana 24. lipnja 2009. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu ponavljajući svoje prethodne tvrdnje.

60. Dana 30. lipnja 2009. tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Splitu proglasilo je podnositeljevu žalbu od 16. lipnja 2009. nedopuštenom jer jer u međuvremenu doneseno novo rješenje o njegovu pritvoru.

61. Dana 13. srpnja 2009. Vrhovni sud odbio je žalbu podnositelja zahtjeva od 24. lipnja 2009. Što se tiče prethodnih osuda podnositelja zahtjeva, naveo je:

„Svi podnositelji žalbe, osim ... Perica Oreb ... već su bili osuđivani zbog sličnih kaznenih djela ...

... protiv optuženog Perice Oreba u tijeku su kazneni postupak pred Županijskim sudom u Dubrovniku u kojem je optužen presudom, koja još nije postala pravomoćna, za kazneno djelo prema članku 173. stavku 2. Kaznenog zakona i osuđen na zatvorsku kaznu u trajanju od dvije godine. Stoga, činjenica da optuženik nije bio pravomoćno

osuđen ne može mijenjati zaključak da postoji opasnost od ponavljanja kaznenog djela jer su protiv optuženika u tijeku drugi kazneni postupci koji su također mjerodavni za procjenu usklađenosti njegovog životnog stila sa zakonima.

...”

62. Dana 14. rujna 2009. tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Splitu ponovno je produljilo pritvor podnositelju zahtjeva na osnovi članka 102. stavka 1. točke (3.) Zakona o kaznenom postupku, ponavljajući isto obrazloženje kao u prethodnim rješenjima o pritvoru podnositelja zahtjeva i navodeći, *inter alia*, da dokumenti u spisu predmeta pokazuju da je podnositelj zahtjeva već bio osuđivan zbog sličnih kaznenih djela, bez ikakvih daljnjih objašnjenja u tom pogledu.

63. Dana 17. rujna 2009. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu ponavljajući svoje prethodne tvrdnje.

64. Dana 28. rujna 2009. Vrhovni sud je odbio žalbu. Što se tiče prethodnih osuda podnositelja zahtjeva, naveo je:

„Svi podnositelji žalbe, osim ... Perica Oreb ... već su bili osuđivani zbog sličnih kaznenih djela ...

... protiv optuženog Perice Oreba u tijeku je kazneni postupak pred Županijskim sudom u Dubrovniku u kojem je optužen presudom, koja još nije postala pravomoćna, za kazneno djelo prema članku 173. stavku 2. Kaznenog zakona i osuđen na zatvorsku kaznu u trajanju od dvije godine.

Uzmu li se zajedno u obzir, prethodno navedene okolnosti opravdavaju strah da bi nastavili s počinjenjem istih ili sličnih kaznenih djela, stoga je [odluka o produljenju] njihova pritvora na osnovi članka 102. stavka 1. točke (3.) Zakona o kaznenom postupku ispravna.

...”

65. Podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu, osporavajući osnove za pritvor i trajanje pritvora.

66. Dana 26. studenoga 2009. tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Splitu produljilo je pritvor podnositelju zahtjeva, ponovno na osnovi članka 102. stavka 1. točke (3.) Zakona o kaznenom postupku, ponavljajući isto obrazloženje kao u prethodnim rješenjima o pritvoru podnositelja zahtjeva i navodeći da kaznena evidencija podnositelja zahtjeva pokazuje da je već bio osuđivan zbog sličnih kaznenih djela.

67. Dana 1. prosinca 2009. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu ponavljajući svoje prethodne tvrdnje.

68. Dana 15. prosinca 2009. Ustavni sud proglasio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva protiv rješenja od 28. rujna 2009. nedopuštenom na osnovi toga što ono više nije bilo na snazi jer je u međuvremenu doneseno novo rješenje o pritvoru podnositelja zahtjeva.

69. Dana 16. prosinca 2009. Vrhovni sud je odbio žalbu. Što se tiče prethodnih osuda podnositelja zahtjeva, naveo je:

„Svi prizivatelji, osim ... Perica Oreb ... već su bili osuđivani zbog sličnih kaznenih djela ...

Čak iako u kaznenoj evidenciji Perice Oreba ne postoji prethodna osuda, dokumenti u spisu predmeta pokazuju da ... protiv njega se trenutačno vodi kazneni postupak pred Županijskim sudom u Dubrovniku u kojem je osuđen presudom, koja koja još nije postala pravomoćna, za kazneno djelo prema članku 173. stavku 2. Kaznenog zakona i osuđen na zatvorsku kaznu u trajanju od dvije godine. Ove okolnosti, nasuprot tvrdnjama svih prizivatelja, mjerodavne su za procjenu usklađenosti njihova životnog stila sa zakonima.

Prethodno iznesene okolnosti, uz činjenicu da su svi prizivatelji, osim D. R.-a, ovisnici o heroinu i optuženi ... Perica Oreb nije zaposlen ... opravdavaju strah da bi, pusti li ih se na slobodu, nastavili s počinjenjem istih ili sličnih kaznenih djela, stoga je [odluka o produljenju] njihova pritvora na osnovi članka 102. stavka 1. točke (3.) Zakona o kaznenom postupku ispravna.

...”

70. Podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu, ponovno osporavajući osnove za pritvor i trajanje pritvora.

71. Dana 12. veljače 2010. tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Splitu produljilo je pritvor podnositelju zahtjeva, ponovno na osnovi članka 102., stavka 1. točaka (3.) i (4.) Zakona o kaznenom postupku. Obrazloženje se pozivalo na optužnicu koja je optuženike teretila za udruživanje radi opskrbe velikom količinom heroina tijekom duljeg vremenskog razdoblja, na opasnost takve kaznene aktivnosti, činjenicu da su bili ovisni o heroinu i da nisu imali drugih prihoda.

72. Dana 18. veljače 2010. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu ponavljajući svoje prethodne tvrdnje.

73. Dana 25. veljače 2010. Ustavni sud proglasio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva protiv rješenja od 16. prosinca 2009. nedopuštenom na osnovi toga što ono više nije bilo na snazi jer je u međuvremenu doneseno novo rješenje o pritvoru podnositelja zahtjeva.

74. Dana 12. ožujka 2010. Vrhovni sud odbio je žalbu potvrdivši razloge pobijanog rješenja. Što se tiče podnositelja zahtjeva, izrijekom je naveo:

„Prema njegovoj vlastitoj izjavi, optuženi Perica Oreb nije zaposlen, nema imovine i psihijatrijsko izvješće pokazuje da je ovisnik o heroinu. Nadalje, presudom Županijskog suda u Dubrovniku, koja još nije postala pravomoćna, osuđen je za kazneno djelo prema članku 173. stavku 2. Kaznenog zakona.”

75. Dana 12. svibnja 2010. tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Splitu produljilo je pritvor podnositelju zahtjeva, ponovno na osnovi članka 102., stavka 1. točaka (3.) i (4.) Zakona o kaznenom postupku, ponavljajući isto obrazloženje kao u svojem rješenju od 12. veljače 2010.

76. Dana 14. svibnja 2010. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu ponavljajući svoje prethodne tvrdnje.

77. Dana 23. lipnja 2010. Vrhovni sud odbio je žalbu potvrdivši razloge pobijane odluke. Što se tiče podnositelja zahtjeva, izričito je naveo iste razloge kao u svojem rješenju od 12. ožujka 2010.

78. Dana 24. kolovoza 2010. tročlano sudsko vijeće Županijskog suda u Splitu produljilo je pritvor podnositelju zahtjeva, ponovno na osnovi članka 102., stavka 1. točkaka (3.) i (4.) Zakona o kaznenom postupku, ponavljajući isto obrazloženje kao u odluci od 12. svibnja 2010.

79. Dana 30. kolovoza 2010. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu ponavljajući svoje prethodne tvrdnje. Kao što je prethodno navedeno (stavak 27.), Županijski sud optužio je podnositelja zahtjeva i oslobodio ga 20. rujna 2010.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Mjerodavno pravo

80. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002 i 62/2003) navode:

Mjere opreza

Članak 90.

„(1.) U slučaju kad postoje okolnosti iz članka 102. ovoga Zakona zbog kojih je moguće odrediti pritvor, sud će, ako se ista svrha može ostvariti i nekom od mjera opreza propisanih ovim člankom (...) naložiti okrivljeniku provođenje jedne ili više mjera.

(2) Mjere opreza jesu:

- 1) zabrana napuštanja boravišta,
 - 2) zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja,
 - 3) obveza okrivljenika da se povremeno javlja određenoj osobi ili državnom tijelu,
 - 4) zabrana približavanja određenoj osobi i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom,
 - 5) zabrana poduzimanja određene poslovne aktivnosti,
 - 6) privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice,
 - 7) privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom.
- ...”

8. Općenite odredbe o pritvoru

Članak 101.

(1) Pritvor može biti određen samo ako se ista svrha ne može ostvariti drugom mjerom.

(2) Čim prestanu razlozi zbog kojih je pritvor određen, pritvor se mora ukinuti i pritvorenika pustiti na slobodu.

(3) Pri odlučivanju o pritvoru, posebno o njegovu trajanju, vodit će se računa o razmjeru između težine počinjenoga kaznenog djela, kazne koja se (...) može očekivati u postupku i potrebe određivanja i trajanja pritvora.

(4) Sudbena tijela pred kojima se vodi postupak postupat će u predmetima u kojima je određen pritvor posebno žurno, te po službenoj dužnosti paziti jesu li prestali razlozi i zakonski uvjeti za pritvor i u tom slučaju ga odmah ukinuti.

9. Osnove za određivanje pritvora

Članak 102.

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo, pritvor se protiv te osobe može odrediti:

...

3. ako osobite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti kazneno djelo ...

4. ako su u pitanju kaznena djela: ubojstva, razbojništva, silovanja, terorizma, otmice, zlouporabe opojnih droga, iznude ili kojega drugoga kaznenog djela za koje zakon propisuje mogućnost izricanja kazne zatvora u trajanju od najmanje 12 godina, ako je to opravdano zbog načina izvršenja ili drugih posebno teških okolnosti djela.

81. Mjerodavne odredbe Zakona o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“, br. 128/1999 i 190/2003) glase kako slijedi:

Opće odredbe

Glava 1.

„(1) Ovim se Zakonom uređuje izvršavanje kazne zatvora.

...”

Značenje izraza u ovom Zakonu

Glava 8.

„U ovom Zakonu pojedini izrazi imaju sljedeće značenje:

1. Zatvorenik kojemu je određen istražni zatvor je osoba prema kojoj je odlukom suda određen pritvor

...

3. Zatvorenik je osoba kojoj je izrečena kazna zatvora zbog kaznenog djela, a nalazi se na izdržavanju kazne zatvora u kaznionici ili zatvoru.

...”

SUDSKA ZAŠTITA PROTIV POSTUPKA I ODLUKE UPRAVE KAZNIONICE, ODNOSNO ZATVORA

Glava 17.

„(1) Protiv postupka i odluke kojom se kaznenik nezakonito prikraćuje ili ograničava u nekom pravu iz ovoga Zakona kaznenik može podnijeti zahtjev za sudsku zaštitu.

(2) O zahtjevu za sudsku zaštitu odlučuje sudac izvršenja.”

Mjerila za upućivanje na izdržavanje kazne zatvora

Članak 49.

„ ...

(4) Ako je u drugom skupu kaznenih postupaka naložen ili produljen osuđenikov pritvor prije suđenja, sudac odgovoran za izvršenje zatvorske kazne poslat će ga na izvršenje zatvorske kazne koje će započeti nakon ukidanja pritvora prije suđenja.

...”

B. Mjerodavna praksa

82. U svojoj odluci od 17. ožujka 2009., br. U-III/4182/2008 i U-III/678/2009, u predmetu Roberta Peše o, *inter alia*, uvjetima njegova pritvora prije suđenja u Zatvoru u Zagrebu, Ustavni sud utvrdio je povredu prava g. Peše na čovječno postupanje i poštovanje dostojanstva te Vladi Republike Hrvatske naložio da u primjerenom roku, ne duljem od pet godina, prilagodi kapacitete Zatvora u Zagrebu potrebama smještaja osoba lišenih slobode. Dalje je utvrdio da se prema Zakonu o izvršavanju kazne zatvora, osobe u pritvoru prije suđenja mogu žaliti na zatvorske uvjete sucu izvršenja kazni. Mjerodavan dio ove odluke glasi:

„20. ... Ustavni sud utvrđuje sljedeće obvezujuće pravno stajalište:

– sudovi, primjenjujući ovlasti suca izvršenja u vezi sa zahtjevom za zaštitu prava zatvorenika, dužni su te iste ovlasti primjenjivati i u vezi sa zaštitom prava na pritužbe pritvorenika o dokazivim povredama njihovih prava tijekom pritvora ...

...

22. Ustavni sud je iz razloga navedenih u točkama ... 17. ocijenio da su podnositelju uvjetima smještaja i života u zatvoru za izvršavanje pritvora, koji u svojoj ukupnosti predstavljaju ponižavajuće postupanje, povrijeđena ustavna prava zajamčena člankom 23. i 25. stavkom 1. Ustava, kao i odredbom članka 3. Europske konvencije.

Ustavni sud nije razmatrao mogućnost dodjele pravične naknade podnositelju za ove povrede ustavnih odnosno konvencijskih prava, jer u hrvatskom pravnom poretku za to postoji drugo, djelotvorno pravno sredstvo (v. odluku Ustavnog suda broj: U-III-1437/07 od 23. travnja 2008.).”

83. U odluci br. U-III-1437/2007 od 23. travnja 2008. Ustavni sud utvrdio je da uvjeti pritvora zatvorenika P. M. u Kaznionici u Lepoglavi predstavljaju nečovječno postupanje. Osvrnuo se i na pitanje P. M.-ova zahtjeva za pravičnom naknadom. Mjerodavni dijelovi odluke glase:

„Ustavni sud posebno neprihvatljivim smatra stajalište sudova da se u ovom slučaju ne može dosuditi naknada neimovinske štete prema članku 200. Zakona o obveznim odnosima, jer da se radi o pravnom nepriznatom obliku naknade štete.

...

Hrvatski Zakon o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 35/05.) je u članku 1046. definirao neimovinsku štetu kao povredu prava osobnosti. Drugim riječima, svaka povreda prava osobnosti predstavlja neimovinsku štetu.

Pojam prava osobnosti Zakon o obveznim odnosima daje u članku 19. stavku 2. gdje se kao prava osobnosti u smislu tog Zakona navode: pravo na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, sloboda i dr.

... Stoga valja zaključiti da je u ovom slučaju došlo do povrede ljudskog ustavnog i osobnog dobra, jer je podnositelj bio u zatvorskim uvjetima koji nisu sukladni standardima koji su propisani Zakonom o izdržavanju kazne zatvora, a isti su protivni i pravnom standardu koji je propisan člankom 25. stavkom 1. Ustava. Zbog toga su sudovi dužni odrediti odštetu i za tu povredu ljudskog dostojanstva.

..."

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 3. KONVENCIJE

84. U svojim podnescima od 31. ožujka 2010. podnositelj zahtjeva prigovorio je da su uvjeti njegova pritvora bili nečovječni pozivajući se na članak 3. Konvencije.

85. Sud primjećuje da je Ustavni sud u svojoj odluci u predmetu Peša od 17. ožujka 2009., br. U-III/4182/2008, utvrdio da se pravna sredstva prema Zakonu o izvršavanju kazne zatvora, odnosno prigovor sucu izvršenja, jednako primjenjuju na osuđene zatvorenike i na osobe u pritvoru (vidjeti prethodni stavak 82.).

86. Nadalje, Ustavni sud je u istoj odluci sam utvrdio povredu prava pritvorenika da ga se ne izlaže nečovječnom i ponižavajućem postupanju kad je riječ o zatvorskim uvjetima. Zbog uvjeta za koje je Ustavni sud utvrdio da predstavljaju povredu članka 3. Konvencije, naložio je trenutačno oslobađanje osobe u pitanju koja je imala pravo tražiti naknadu od države.

87. U svojoj presudi u predmetu *Peša protiv Hrvatske* (br. 40523/08, 8. travnja 2010.), Sud je prihvatio da su utvrđenja Ustavnog suda, uz mogućnost traženja naknade od države, podnositelja zahtjeva izuzeli od statusa žrtve u vezi s njegovim prigovorom o uvjetima u pritvoru prema članku 3. Konvencije.

88. Sud stoga zaključuje da su, kad je riječ o prigovorima o uvjetima u pritvoru, dostupne pojedinačne mjere u skladu s nacionalnim zakonom i da se stoga moraju iscrpiti dostupna pravna sredstva.

89. Sud primjećuje da podnositelj zahtjeva svoj prigovor o zatvorskim uvjetima nije podnio sucu odgovornom za izvršavanje kazni ili zatvorskoj upravi te, u slučaju nepovoljnog ishoda ovih prigovora, iscrpio daljnja dostupna pravna sredstva, uključujući ustavnu tužbu u tom pogledu (vidjeti

predmet *Peša*, prethodno naveden, stavci 78. – 80.). Stoga, suprotno načelu supsidijarnosti, nacionalnim vlastima nije pružio mogućnost da isprave situaciju o kojoj sad prigovara Sudu.

90. Slijedi da ovaj prigovor mora biti odbačen prema članku 35. stavcima 1. i 4. Konvencije zbog neiscrpljenja domaćih pravnih sredstava.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5. STAVKA 3. KONVENCIJE

91. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da nije poštivano njegovo pravo na suđenje u razumnom roku ili puštanje na slobodu do suđenja te da se razlozi na koje su se pozivala nacionalna tijela prilikom nalaganja i produljenja njegova pritvora ne mogu smatrati mjerodavnima i dovoljnima. Pozvao se na članak 5. stavak 3. Konvencije čiji mjerodavni dio navodi:

„Svatko tko je uhićen ili lišen slobode prema odredbama stavka 1.(c) ovog članka mora ... se u najkraćem roku izvesti pred suca ili na pustiti na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu se može uvjetovati davanjem jamstva da će ta osoba pristupiti suđenju.”

A. Dopuštenost

92. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije. Dalje primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. *Tvrdnje stranaka*

93. Podnositelj zahtjeva, ponavljajući tvrdnje iz svojih žalbi podnesenih pred nacionalnim sudovima, tvrdio je da razlozi za njegov pritvor nisu bili mjerodavni i dostatni, da je trajanje njegova pritvora premašilo razumno vrijeme te da nacionalni sudovi kazneni postupak protiv njega nisu vodili s potrebnom učinkovitosti ima li se u vidu činjenica da je smješten u pritvor.

94. Ponavljajući razloge koje su iznijeli nacionalni sudovi, Vlada je tvrdila da su razlozi za pritvor podnositelja zahtjeva bili mjerodavni i dostatni tijekom cijelog pritvora. Prema njihovome mišljenju, činjenica da je utvrđeno da je podnositelj zahtjeva dugogodišnji ovisnik o drogi te da je optužen da je bio član organizirane skupine uključene u prodaju droga opravdala je vjerovanje nacionalnog suda da postoji opasnost da podnositelj zahtjeva ponovi kazneno djelo. Njegov je pritvor bio opravdan i navodnim načinom na koji je počinjeno kazneno djelo u pitanju, odnosno organizirana skupina osoba prodavala je heroin i kokain tijekom duljeg vremenskog razdoblja.

95. Nacionalni su sudovi redovito razmatrali postoje li i dalje razlozi za pritvor podnositelja zahtjeva te su tijekom vođenja postupka pokazali dužnu pozornost.

2. Ocjena Suda

(a) Razdoblje koje valja uzeti u obzir

96. Sud primjećuje da među strankama nije sporno da je razdoblje koje valja uzeti u obzir počelo 4. kolovoza 2008. kad je podnositelj zahtjeva prebačen u Zatvor u Splitu. Također nije sporno da je podnositelj zahtjeva na slobodu pušten 3. listopada 2008. te da je ponovno zadržan u pritvoru između 28. listopada 2008. i 20. rujna 2010., kada je pušten na slobodu.

97. Budući da se pritvor podnositelja zahtjeva sastojao od dvaju zasebnih razdoblja, Sud najprije upućuje na svoju presudu u predmetu *Idalov protiv Rusije* u kojoj je, u pogledu šestomjesečnog razdoblja, utvrdio da podnositelj zahtjeva ima pravo podnijeti bilo kakav prigovor koji ima u pogledu pritvora u roku od šest mjeseci od datuma stvarnog puštanja na slobodu. Slijedi da se razdoblja pritvora koja su završila više od šest mjeseci prije nego što podnositelj zahtjeva podnese prigovor pred Sudom ne mogu razmatrati imaju li se u vidu odredbe članka 35. stavka 1. Konvencije (vidjeti predmet *Idalov protiv Rusije* [VV], br. 5826/03, stavak 130., 22. svibnja 2012.). U ovom predmetu podnositelj zahtjeva se pridržavao šestomjesečnog pravila u pogledu oba razdoblja pritvora jer je svoj zahtjev Sudu podnio 26. ožujka 2009.

98. Prema dobro utvrđenoj sudskoj praksi Suda, prilikom utvrđivanja duljine pritvora prema članku 5. stavku 3. Konvencije u obzir se uzima razdoblje koje počinje s danom kada je optuženik odveden u pritvor i završava s danom kad je pušten iz pritvora (vidjeti, primjerice, predmet *Fešar protiv Češke Republike*, br. 76576/01, stavak 44., 13. studenoga 2008.) ili kad je odlučeno o optužbi, čak i samo prvostupanjskom sudu (vidjeti predmet *Belevitskiy protiv Rusije*, br. 72967/01, stavak 99., 1. ožujka 2007. i predmet *Sizov protiv Rusije*, br. 33123/08, stavak 44., 15. ožujka 2011.). Kad je riječ o potonjoj točki, s obzirom na ključnu poveznicu između članka 5. stavka 3. Konvencije i stavka 1. točke (c) tog članka, osoba koja je osuđena na prvostupanjskom sudu ne može se smatrati pritvorenom „u svrhu dovodenja te osobe pred nadležno tijelo zbog osnovane sumnje da je počinila kazneno djelo”, već je u položaju na koji se odnosi članak 5. stavak 1. točka (a) koji ovlašćuje na lišavanje slobode „nakon osude nadležnog suda” (vidjeti predmet *Labita protiv Italije* [VV], br. 26772/95, stavci 145. – 147., ESLJP, 2000-IV i predmet *Kudła protiv Poljske* [VV], br. 30210/96, stavak 104., ESLJP, 2000-XI).

99. Imajući na umu prethodno navedena razmatranja, Sud se najprije mora osvrnuti na mogući učinak osude podnositelja zahtjeva u drugom usporednom kaznenom postupku (vidjeti prethodni stavak 41.) na razdoblje

koje valja uzeti u obzir kad je riječ o ovom prigovoru prema članku 5. stavku 3. Konvencije.

100. S tim u vezi Sud najprije primjećuje da je tijekom trajanja pritvora podnositelj zahtjeva bio lišen slobode zbog kaznenog postupka koji je započeo 1. kolovoza 2008. (vidjeti stavak 5.) i zbog razloga koji su specifično povezani s tim postupkom. Potom, Sud također primjećuje da u Hrvatskoj postoje dvije vrste lišenja slobode koje se razlikuju prema lokaciji i režimu. Prva vrsta je pritvor prije suđenja. Osobe lišene slobode smještaju se u centre za pritvor umjesto u obične zatvore i podliježu posebnom režimu u pogledu organizacije svojeg vremena, prava na posjete, prava na rad u zatvoru, itd. Drugi je tip običan zatvor u koji se smještaju osuđeni zatvorenici. Nakon što mu se dosudi zatvorska kazna, osuđenik se ne prebacuje odmah u zatvor, već se to čini samo na osnovi posebna naloga te se po njegovu ili njezinu ulasku u zatvor izrađuju individualan zatvorski režim i program (vidjeti predmet *Dervishi protiv Hrvatske*, br. 67341/10, stavak 123., 25. rujna 2012.).

101. Međutim, ako je za osuđenu osobu određen pritvor ili ako se on produljuje u drugom kaznenom postupku, ta osoba ne može početi izdržavati svoju zatvorsku kaznu dok je u pritvoru. Sud je ovo pitanje već razmotrio u prethodno spomenutom predmetu *Dervishi* u kojem je podnositelj zahtjeva, osuđen na zatvorsku kaznu na osnovi optužbi za iznudu dok je bio u pritvoru u vezi s kaznenim postupkom zbog optužbi o prodaji heroina zatražio da započne služiti svoju zatvorsku kaznu povezanu s osudom zbog iznude. Iako je taj zahtjev odobren, podnositelju zahtjeva ipak nije bilo dopušteno da započne izdržavati svoju zatvorsku kaznu sve dok se nalazio u pritvoru povezanom s kaznenim postupkom koji se protiv njega vodio zbog optužbi za prodaju heroina (vidjeti predmet *Dervishi*, prethodno naveden, stavak 124.).

102. U tom kontekstu, Sud smatra da u sadašnjem predmetu nije bilo uzročne veze između podnositeljeve osude u drugom kaznenom postupku i lišenja slobode koje je u pitanju (vidjeti predmet *M. protiv Njemačke*, br. 19359/04, stavak 88., ESLJP, 2009. i predmet *Dervishi*, prethodno naveden, stavak 125.) te da se njegov pritvor u predmetnom postupku nikad nije podudarao s izdržavanjem bilo koje kazne zatvora nakon osude u zasebnom kaznenom postupku (za usporedbu vidjeti predmet *Piotr Baranowski protiv Poljske*, br. 39742/05, stavci 14., 45., 2. listopada 2007.). Stoga Sud u ovim okolnostima smatra da podnositeljeva osuda u drugom kaznenom postupku ne utječe na ukupno razdoblje pritvora koje valja razmotriti u sadašnjem predmetu (vidjeti predmet *Dervishi*, prethodno naveden, stavak 125.).

103. U pogledu dvaju razdoblja tijekom kojih je podnositelj bio u pritvoru, odnosno o razdobljima između 4. kolovoza i 3. listopada 2008. i potom između 28. listopada 2008. i 20. rujna 2010., Sud smatra da je, prema njegovoj sudskoj praksi, potrebna sveukupna procjena ukupnog razdoblja kada se takva razdoblja mogu razmotriti pred Sudom u smislu odredaba

članka 35. stavka 1. Konvencije (vidjeti, primjerice, predmet *Smirnova protiv Rusije*, br. 46133/99 i 48183/99, stavak 66., ESLJP 2003-IX (izvaci) i, *mutatis mutandis*, predmet *Idalov*, prethodno naveden, stavak 130. te predmet *Dervishi*, prethodno naveden, stavak 126.).

104. Slijedi da je razdoblje podnositeljeva pritvora koje treba uzeti u obzir započelo 4. kolovoza 2008., što je datum kada je podnositelj zahtjeva smješten u Zatvor u Splitu, i završilo 20. rujna 2010., kada je pušten na slobodu, što valja umanjiti za razdoblje između 3. i 28. listopada 2008. kada je podnositelj zahtjeva bio pušten iz pritvora. Ukupno je riječ o dvije godine i dvadeset dva dana.

(b) Opća načela

105. Prema sudskoj praksi Suda, pitanje je li razdoblje trajanja pritvora razumno ne može se procijeniti *in abstracto*. Je li za optuženika razumno ostati u pritvoru mora se procijeniti u svakom pojedinom predmetu u skladu s njegovim posebnim obilježjima. Kontinuirani pritvor može se opravdati samo ako postoje konkretne naznake istinskog zahtjeva javnog interesa koji, neovisno o presumpciji nevinosti, preteže nad pravilom poštovanja slobode pojedinca (vidjeti, među ostalim izvorima, predmet *W. protiv Švicarske*, 26. siječnja 1993., serija A, br. 254-A i predmet *Kudla*, prethodno naveden).

106. Pretpostavka ide u prilog puštanja na slobodu. Kao što je Sud dosljedno smatrao, drugi dio članka 5. stavka 3. sudskim tijelima ne daje izbor između pokretanja suđenja za optuženika u razumnom roku ili omogućavanja da optuženik bude privremeno pušten na slobodu dok čeka suđenje. Optuženika se do presude mora smatrati nevinim, a svrha odredbe koja se razmatra jest da u osnovi zahtjeva da optuženik bude pušten na slobodu nakon što duljina njegova kontinuiranog pritvora prestane biti razumna (vidjeti predmet *Vlasov protiv Rusije*, br. 78146/01, stavak 104., 12. lipnja 2008., s dodatnim referencama).

107. Sud dalje utvrđuje da je prvenstveno na nacionalnim sudskim tijelima da osiguraju da pritvor optuženika u danom slučaju ne prelazi razumno trajanje. U tom smislu moraju razmotriti sve činjenice u korist ili protiv postojanja istinskog zahtjeva javnog interesa koji opravdava, uz dužno poštovanje načela pretpostavke nevinosti, odstupanje od pravila poštovanja slobode pojedinca te ih utvrditi u svojim rješenjima kojima odbijaju zahtjeve za puštanje na slobodu. U osnovi, na temelju razloga navedenih u tim rješenjima i točnim činjenicama koje podnositelj zahtjeva spomene u svojim žalbama Sud je pozvan odlučiti je li došlo do povrede članka 5. stavka 3. Konvencije (vidjeti predmet *Labita*, prethodno naveden, stavak 152.).

108. Razlozi u korist i protiv puštanja na slobodu ne smiju biti „općeniti i apstraktni” (vidjeti predmet *Smirnova protiv Rusije*, br. 46133/99 i 48183/99, stavak 63., ESLJP, 2003-IX). Kada zakon propisuje pretpostavku u pogledu čimbenika važnih za osnovu za kontinuirani pritvor, postojanje

konkretnih činjenica koje nadjačavaju pravilo o poštovanju slobode pojedinca mora biti uvjerljivo prikazano (vidjeti predmet *Ilijkov protiv Bugarske*, br. 33977/96, stavak 84. *in fine*, 26. srpnja 2001.).

109. Postojanost osnovane sumnje da je uhićena osoba počinila kazneno djelo uvjet je *sine qua non* za zakonitost kontinuiranog pritvora, no, nakon određenog vremena, više nije dostatna. U takvim slučajevima Sud mora utvrditi opravdavaju li drugi razlozi koje navode sudska tijela i dalje lišavanje slobode. Kada su ti razlozi „mjerodavni” i „dostatni”, Sud također mora utvrditi jesu li nadležna nacionalna tijela pokazala „posebnu pozornost” u provođenju postupka (vidjeti predmet *Labita*, prethodno naveden, stavak 153.).

(c) Primjena općih načela na ovaj predmet

110. Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva u pritvoru bio dulje od dvije godine. Ovolika duljina trajanja pritvora prije suđenja važno je pitanje za Sud. Utvrđuje da su domaći sudovi nekoliko puta produljivali podnositeljev pritvor. U svojim su se rješenjima dosljedno oslanjali na težinu optužbi kao na glavni čimbenik te na mogućnost da podnositelj zahtjeva ponovi kazneno djelo.

111. Kad je riječ o oslanjanju suda na težinu optužbi kao na odlučujući element, Sud je opetovano presuđivao da težina optužbi ne može sama po sebi opravdavati duga razdoblja boravka u pritvoru (vidjeti predmete *Panchenko protiv Rusije*, br. 45100/98, stavak 102., 8. veljače 2005.; *Goral protiv Poljske*, br. 38654/97, stavak 68., 30. listopada 2003. i *Ilijkov*, prethodno naveden, stavak 81.).

112. Ostali razlozi za kontinuirani pritvor podnositelja zahtjeva bili su nalazi domaćih sudova o tome da bi podnositelj zahtjeva mogao ponoviti kazneno djelo. Sud ponavlja da je dužnost domaćih tijela utvrditi postojanje konkretnih činjenica koje su mjerodavne za razloge za produljenje pritvora. Prebacivanje tereta dokazivanja na pritvorenike u takvim pitanjima svodi se na obaranje članka 5. Konvencije, odredbe prema kojoj je pritvor iznimno odstupanje od prava na slobodu koje je dopušteno samo u iscrpno specificiranim i strogo definiranim slučajevima (vidjeti predmet *Rokhlina protiv Rusije*, br. 54071/00, stavak 67., 7. travnja 2005.). Preostaje ustanoviti jesu li domaća tijela utvrdila i uvjerljivo pokazala postojanje specifičnih činjenica koje podupiru njihove zaključke.

(i) Opasnost od ponavljanja kaznenog djela

113. Domaći su sudovi u brojnim rješenjima o pritvoru kao dodatnu osnovu za opravdanje kontinuiranog pritvora navodili vjerojatnost da bi podnositelj zahtjeva mogao ponoviti kazneno djelo. S tim u vezi, Sud utvrđuje da su sudske vlasti prilikom procjenjivanja postoji li rizik da će podnositelj zahtjeva ponoviti kazneno djelo ukazale na to da je prethodno osuđivan zbog sličnih kaznenih djela. Međutim, nisu uputile ni na koju

posebnu pravomoćnu presudu kojom je podnositelj zahtjeva proglašen krivim, no u nekim se rješenjima produljenje pritvora oslanjalo na činjenicu da su pred nekim drugim sudovima u tijeku paralelni kazneni postupci. Međutim, budući da nije bilo formalnog utvrđenja prethodnog kaznenog djela u pravomoćnoj presudi, načelo pretpostavke nevinosti zahtijeva da se na postupke u tijeku ne može oslanjati kao na dokaz o sklonosti pojedinca da počini kazneno djelo. S tim u vezi Sud također primjećuje da podnositelj zahtjeva nije bio evidentiran u kaznenoj evidenciji.

(ii) *Ozbiljnost navodnih kaznenih djela*

114. Sud je opetovano utvrdio da se, iako je ozbiljnost kazne s kojom se osoba suočava mjerodavan element u procjeni rizika od bijega ili ponavljanja kaznenog djela, potreba da se nastavi s lišavanjem slobode ne može procijeniti samo s apstraktne točke gledišta, uzimajući u obzir samo težinu kaznenog djela. Jednako tako, produljivanje pritvora ne može se koristiti kako bi se anticipiralo određivanje kazne zatvora (vidjeti predmete *Belevitskiy protiv Rusije*, br. 72967/01, stavak 101., 1. ožujka 2007., *Panchenko*, prethodno navedeno, stavak 102., *Khudoyorov protiv Rusije*, br. 6847/02, stavak 180., ESLJP, 2005-X, *Ilijkov*, stavak 81. i *Peša*, stavak 104., prethodno navedeno).

115. Domaći su sudovi u ovom predmetu tijekom čitavog trajanja pritvora podnositelja zahtjeva produljivali pritvor i na osnovi iznimno teških okolnosti pod kojima je navodno počinio kaznena djela u pitanju. Pritom su se nacionalni sudovi koristili istim stereotipnim frazama, a u nekim slučajevima čak i istovjetnim riječima. S tim u vezi Sud ponavlja da je povredu članka 5. stavka 3. Konvencije utvrdio u mnogim drugim predmetima u kojima su se domaća tijela koristila stereotipnim formulama prilikom osvrtnja na specifične činjenice predmeta (vidjeti *Tsarenko protiv Rusije*, br. 5235/09, stavak 70., 3. ožujka 2011.).

116. U ovoj točki Sud ponavlja da sudsko rješenje o produljenju pritvora iz tog razloga zahtijeva čvršću osnovu kako bi pokazalo ne samo da postoji istinska „opravdana sumnja”, nego i da postoje ostali ozbiljni razlozi od javnog interesa koji, neovisno o pretpostavci nevinosti, pretežu nad pravom na slobodu (vidjeti, među ostalim tijelima, *I.A. protiv Francuske*, 23. rujna 1998., stavak 102., Izvješća 1998-VII i *Šuput protiv Hrvatske*, br. 49905/07, stavak 102., 31. svibnja 2011.).

117. Sud je u brojnim prigodama već presudio da određena kaznena djela, zbog svoje posebne težine i reakcije javnosti na njih, mogu potaknuti javnu uznemirenost koja može opravdati pritvor barem neko vrijeme. U iznimnim okolnostima ovaj se čimbenik stoga može uzeti u obzir u svrhe Konvencije, u svakom slučaju u mjeri u kojoj domaći zakon prepoznaje pojam uznemiravanja javnog reda uzrokovanog kaznenim djelom. Međutim, ova osnova može se smatrati mjerodavnom i dostatnom samo pod uvjetom da se temelji na činjenicama koje mogu pokazati da bi puštanje optuženika

na slobodu uistinu uznemirilo javni red. Dodatno, pritvor će i dalje biti zakonit samo ako javni red i dalje bude ugrožen; njegovo se produljenje ne može koristiti kako bi se anticipiralo određivanje kazne zatvora (vidjeti predmete *Kemmache protiv Francuske*, 27. studenoga 1991., stavak 52., serija A br. 218. i *Tomasi protiv Francuske*, 27. kolovoza 1992., stavak 91., serija A br. 241-A te *Aleksandr Makarov protiv Rusije*, br. 15217/07, stavak 136., 12. ožujka 2009.).

118. Ti uvjeti nisu zadovoljeni u ovom predmetu. Sud primjećuje da hrvatski zakon kao osnovu za pritvor ne prepoznaje pojam uznemiravanja javnog reda koje uzrokuje kazneno djelo (vidjeti predmet *Peša protiv Hrvatske*, prethodno navedeno, stavak 103.). Nadalje, nacionalni sudovi nisu objasnili zašto je kontinuirani pritvor podnositelja zahtjeva bio potreban kako bi se spriječila javna uznemirenost te nisu razmotrili je li podnositelj zahtjeva predstavljao opasnost za javnu sigurnost.

(iii) *Alternativne mjere ograničavanja*

119. Sud dalje naglašava da prema članku 5. stavku 3. vlasti prilikom odlučivanja o tome treba li osobu pustiti na slobodu ili je pritvoriti imaju obvezu razmotriti alternativne mjere osiguranja nazočnosti na suđenju (vidjeti predmete *Sulaoja protiv Estonije*, br. 55939/00, stavak 64., 15. veljače 2005. i *Jabłoński protiv Poljske*, br. 33492/96, stavak 83., 21. prosinca 2000.). Tijekom čitavog razdoblja koje se razmatra vlasti nisu uzeli u obzir mogućnost osiguranja podnositeljeve nazočnosti uporabom ostalih „preventivnih mjera” koje izrijeком navodi hrvatski zakon kako bi se osiguralo ispravno vođenje kaznenog postupka.

(iv) *Zaključak*

120. Zaključno, Sud utvrđuje da odluke domaćih tijela nisu bile utemeljene na analizi svih važnih činjenica. Tvrdnje koje idu u prilog puštanju podnositelja zahtjeva iz pritvora nisu se uzimale u obzir.

121. Imajući u vidu prethodno navedeno, Sud smatra da su vlasti, ne upućujući na konkretne mjerodavne činjenice i ne razmatrajući alternativne „preventivne mjere”, produljivale pritvor podnositelja zahtjeva na osnovama koje se ne mogu smatrati „dostatnima”. Stoga nisu opravdale to što su u razdoblju od dvije godine podnositelja zahtjeva kontinuirano lišavali slobode. Stoga nije potrebno razmotriti je li postupak protiv podnositelja zahtjeva tijekom tog razdoblja provoden s dužnom pozornosti jer se tako dugo razdoblje pod ovim okolnostima ne može smatrati „razumnim” u smislu članka 5. stavka 3. Konvencije (vidjeti predmet *Pekov protiv Bugarske*, br. 50358/99, stavak 85., 30. ožujka 2006.).

122. Stoga je došlo do povrede članka 5. stavka 3. Konvencije.

III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5. STAVKA 4. KONVENCIJE

123. Podnositelj zahtjeva također je prigovorio da postupak povodom njegove žalbe zbog odluka o pritvoru donesenih protiv njega nije udovoljio zahtjevima članka 5. stavka 4. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Svatko kome je uskraćena sloboda uhićenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i, ukoliko ono nije bilo zakonito, naložio oslobađanje.”

A. Dopuštenost

124. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Dalje primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

125. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da je Ustavni sud tri njegove ustavne tužbe proglasio nedopuštenima samo na osnovi toga što su u međuvremenu donesena nova rješenja o produljenju njegova pritvora. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, takva je praksa bila protivna zahtjevima članka 5. stavka 4. Konvencije.

126. Vlada je tvrdila da se pritvor u Hrvatskoj može naložiti i produljiti samo rješenjem nadležnog suda. Uvijek je postojala mogućnost žalbe na takvu odluku koja je osiguravala razmatranje odluka o pritvoru. Osoba lišena slobode također je u svakom trenutku mogla podnijeti zahtjev za puštanje na slobodu.

127. Kad je riječ o predmetu u pitanju, Vlada je ustvrdila da je žalbeni sud razmotrio osnovanost žalbe svaki put kad je podnositelj zahtjeva podnio žalbu na bilo koje rješenje o njegovu pritvoru. Stoga su zahtjevi članka 5. stavka 4. Konvencije zadovoljeni.

128. Nadalje, ovaj predmet treba razlikovati od predmeta *Peša protiv Hrvatske* jer je ustavna tužba podnositelja zahtjeva od 21. siječnja 2009. zaprimljena na Ustavnom sudu 22. siječnja 2009., samo dan prije nego što je Županijski sud u Splitu podnositelju ponovno produljio pritvor. Stoga Ustavni sud nije mogao razmotriti ustavnu tužbu protiv rješenja koje nije bilo na snazi.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

129. Sud ponavlja da je svrha članka 5. stavka 4. osigurati osobama koje su uhićene i pritvorene pravo na sudski nadzor nad zakonitošću mjera kojima su podvrgnute (vidjeti, *mutatis mutandis*, predmete *De Wilde, Ooms i Versyp protiv Belgije*, 18. lipnja 1971., stavak 76., serija A br. 12. te *Ismoilov i ostali protiv Rusije*, br. 2947/06, stavak 145., 24. travnja 2008.). Osobi se tijekom pritvora mora učiniti dostupnim pravno sredstvo kako bi se toj osobi omogućilo da dobije brzu sudsku kontrolu zakonitosti pritvora i koje bi, kad je to primjereno, rezultiralo njezinim puštanjem na slobodu. Postojanje pravnog sredstva koje zahtijeva članak 5. stavak 4. mora biti dovoljno izvjesno, ne samo u teoriji, već i u praksi, inače će mu nedostajati dostupnost i učinkovitost koje se zahtijevaju u svrhu te odredbe (vidjeti, *mutatis mutandis*, predmete *Stoichkov protiv Bugarske*, br. 9808/02, stavak 66. *in fine*, 24. ožujka 2005. i *Vachev protiv Bugarske*, br. 42987/98, stavak 71., ESLJP, 2004-VIII). Dostupnost sredstva podrazumijeva, *inter alia*, da okolnosti koje vlasti samovoljno stvore moraju biti takve da podnositeljima zahtjeva omoguće realnu mogućnost uporabe tog sredstva (vidjeti, *mutatis mutandis*, predmet *Čonka protiv Belgije*, br. 51564/99, stavci 46. i 55., ESLJP, 2002-I).

(b) Primjena ovih načela na ovaj predmet

130. Sud najprije primjećuje da prema mjerodavnom domaćem pravu istražni sudac mora ponovno preispitati pritvor tijekom istrage nakon mjesec dana i potom ponovno nakon dva i tri mjeseca (članak 107. Zakona o kaznenom postupku). Nakon podizanja optužnice pritvor se mora sudski preispitati svaka dva mjeseca. Sud primjećuje da su u okolnostima ovog predmeta domaći sudovi u brojnim prilikama razmatrali zakonitost pritvora podnositelja zahtjeva.

131. Podnositelj zahtjeva mogao je predati zahtjev za puštanje na slobodu. Također je mogao podnijeti žalbu protiv svakog rješenja istražnog suca kojim se određuje i produljuje njegov pritvor, kao i žalbu Vrhovnom sudu protiv odluke Županijskog suda u Splitu kojom se produljuje njegov pritvor. Sud utvrđuje da su nacionalni sudovi periodički i automatski preispitali podnositeljev pritvor te navodili razloge za njegovo produljenje. Podnositelj zahtjeva mogao je svaki put podnijeti ustavnu tužbu. Međutim, Sud primjećuje da je praksa Ustavnog suda proglasiti nedopuštenom svaku ustavnu tužbu u slučajevima u kojima se prije nego što on donese svoju odluku donese nova odluka o produljenju pritvora. Stoga je Ustavni sud 19. veljače 2009. na toj osnovi nedopuštenom proglasio podnositeljevu ustavnu tužbu od 22. siječnja 2009. protiv rješenja Vrhovnog suda od 14. siječnja 2009. (vidjeti prethodni stavak 51.). Isto vrijedi i za podnositeljevu ustavnu tužbu protiv rješenja Vrhovnog suda od 28. rujna

2009. koja je 15. prosinca 2009. proglašena nedopuštenom (vidjeti prethodni stavak 68.) te za ustavnu tužbu protiv odluke Vrhovnog suda od 16. prosinca 2009. koja je 25. veljače 2010. proglašena nedopuštenom (vidjeti prethodni stavak 73.). Sud se stoga mora osvrnuti na pitanje suglasnosti rješenja Ustavnog suda sa zahtjevima članka 5. stavka 4. Konvencije.

132. S tim u vezi Sud ponavlja da, prema sudskoj praksi, članak 5. stavak 4., kao i članak 6. stavak 1., jamči pravo pristupa sudu koje može podlijegati samo razumnim ograničenjima koja ne umanjuju samu njegovu bit (vidjeti predmete *Shishkov protiv Bugarske*, br. 38822/97, stavci 82. – 90., ESLJP, 2003-I i *Bochev protiv Bugarske*, br. 73481/01, stavak 70., 13. studenoga 2008.).

133. Nadalje, budući da članak 5. stavak 4. od država ugovornica ne zahtijeva da uvedu drugu razinu sudske nadležnosti za razmatranje zahtjeva za puštanje na slobodu, država koja uspostavi takav sustav osobama lišenim slobode načelno mora pružiti ista jamstva u žalbenom postupku kao i u prvostupanjskom postupku (vidjeti predmete *Toth protiv Austrije*, 12. prosinca 1991., stavak 84., serija A, br. 224., *Rutten protiv Nizozemske*, br. 32605/96, stavak 53., 24. srpnja 2001., *Lanz protiv Austrije*, br. 24430/94, stavak 42., 31. siječnja 2002. i *Svipsta protiv Latvije*, br. 66820/01, stavak 129., ESLJP, 2006-III). Sud smatra da se isto primjenjuje u sustavu koji omogućuje podnošenje ustavne tužbe protiv odluka kojima se nalaže i produljuje pritvor (vidjeti predmet *Peša*, prethodno naveden, stavak 124., 8. travnja 2010.).

134. Međutim, hrvatski sustav, iako dopušta ustavnu tužbu, Ustavnom sudu prepušta da čeka novu odluku o produljenju pritvora da bi potom tužbu podnesenu protiv prethodne odluke proglasio nedopuštenom. Stoga, iako je podnositelj zahtjeva podnio ustavnu tužbu protiv triju prethodno navedenih odluka Vrhovnog suda, Ustavni sud nije odlučio o osnovanosti nijedne od tih tužbi, već ih je proglasio nedopuštenima jer je svaki put u međuvremenu doneseno novo rješenje o pritvoru za podnositelja zahtjeva.

135. Prema mišljenju Suda, propust Ustavnog suda da razmotri osnovanost ustavnih tužbi podnositelja zahtjeva onemogućio je osiguranje pravilnog i smislenog funkcioniranja sustava za preispitivanje njegova pritvora, kako je predviđeno nacionalnim pravom. Proglašavajući podnositeljeve ustavne tužbe nedopuštenima samo zbog toga što je u međuvremenu doneseno novo rješenje o produljenju pritvora, Ustavni sud nije zadovoljio zahtjev da „okolnosti koje vlasti dobrovoljno stvore moraju biti takve da podnositeljima zahtjeva daju realnu mogućnost korištenja pravnog sredstva” (vidjeti predmete *Peša*, prethodno navedeno, stavak 126. i *Hađi protiv Hrvatske*, br. 42998/08, stavak 47., 1. srpnja 2010.). Time nije ispunio svoju obvezu iz članka 5. stavka 4. Konvencije da preispita zakonitost pritvora podnositelja zahtjeva. Stoga je došlo do povrede te odredbe.

IV. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 2. KONVENCIJE

136. Podnositelj zahtjeva dodatno je prigovorio da su domaći sudovi povrijedili pretpostavku nevinosti. Pozvao se na članak 6. stavak 2. Konvencije koji glasi:

„2. Svatko tko je optužen za kazneno djelo smatra se nevinim dok se njegova krivnja ne dokaže u skladu sa zakonom.”

A. Dopuštenost

137. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije. Dalje primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

138. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da su domaći sudovi povrijedili pretpostavku nevinosti jer su u svojim rješenjima kojima nalažu i produljuju njegov pritvor opetovano izjavljivali da su se okrivljenici bavili prodajom nelegalnih droga, pokazujući upornost i odlučnost u počinjenju kaznenog djela u pitanju. Nadalje, nacionalni sudovi opetovano su navodili da je postojao rizik od ponavljanja kaznenih djela jer je već bio osuđivan zbog istog kaznenog djela. Međutim, protiv njega nije postojala pravomoćna presuda. Važnim čimbenikom prilikom procjene rizika od ponavljanja kaznenog djela smatrali su činjenicu da su protiv njega u tijeku bila još dva kaznena postupka, implicirajući time njegovu krivnju za kaznena djela koja su bila predmetom tih dvaju kaznenih postupaka.

139. Vlada je tvrdila da su nacionalni sudovi navode protiv podnositelja zahtjeva tretirali kao osnovanu sumnju, a ne kao utvrđene činjenice. Nadalje, tvrdili su da su se prethodne osude optuženika u obzir mogle uzeti samo kao element procjene kazne, a ne prilikom procjene razloga za njegov pritvor.

2. Ocjena Suda

140. Sud ponavlja da će pretpostavka nevinosti iz članka 6. stavka 2. biti povrijeđena ako sudsko rješenje ili, uistinu, izjava javnog službenika o osobi optuženoj za kazneno djelo odražava mišljenje da je kriv prije nego što je njegova krivnja dokazana u skladu sa zakonom. U nedostatku službenih nalaza, dovoljno je obrazloženje koje sugerira da sud ili službenik u pitanju optuženika smatraju proglašenim krivim, dok će prerani iskaz samog suda o takvu mišljenju neizbježno biti suprotan navedenoj pretpostavci (vidjeti, među ostalim tijelima, predmete *Deweer protiv*

Belgije, 27. veljače 1980., stavak 56., serija A, br. 35., *Minelli protiv Švicarske*, 25. ožujka 1983., stavci 27., 30. i 37., serija A, br. 62., *Allenet de Ribemont protiv Francuske*, 10. veljače 1995., stavci 35. – 36., serija A, br. 308. i *Karakaş i Yeşilirmak protiv Turske*, br. 43925/985, stavak 49., 28. lipnja 2005. i *Allen protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 25424/09 [VV], stavak 93., 12. srpnja 2013.).

141. Članak 6. stavak 2. uređuje kazneni postupak u cijelosti, „neovisno o ishodu sudskog postupka” (vidjeti predmet *Minelli protiv Švicarske*, prethodno navedeno, stavak 30.). Međutim, nakon što optuženik bude proglašen krivim, načelno se prestaje primjenjivati u odnosu na sve navode iznesene u naknadnom postupku određivanja kazne (vidjeti predmete *Engel i ostali protiv Nizozemske*, 8. lipnja 1976., serija A, br. 22. i *Matijašević protiv Srbije*, br. 23037/04, 19. rujna 2006.).

142. Kad je riječ o ovom predmetu, Sud primjećuje da su domaći sudovi pritvor podnositelja zahtjeva opravdavali, *inter alia*, težinom kaznenih djela i načinom na koji su provedena. Međutim, te okolnosti nisu tretirali kao utvrđene činjenice, već samo kao navode.

143. U tekstovima svojih rješenja domaći sudovi pozivali su se na optužnicu, navodeći da postoji osnovana sumnja da je podnositelj zahtjeva počinio kaznena djela u pitanju. Stoga su se samo pozivali na optužbe podignute protiv njega. U tom pogledu tekst njihovih odluka nije prerastao u proglašavanje podnositelja krivim za kaznena djela koja su mu stavljena na teret, protivno zahtjevima pretpostavke nevinosti iz članka 6. stavka 2. Konvencije.

144. Međutim, što se tiče ponovljenih izjava nacionalnih sudova o tome da je postojao rizik da bi podnositelj zahtjeva mogao ponoviti kazneno djelo jer je već bio osuđen za slična kaznena djela, Sud primjećuje da se pritvor tijekom cijelog kaznenog postupka protiv podnositelja zahtjeva produljivao, *inter alia*, na osnovi toga što je već osuđen za slična kaznena djela. Nacionalni sudovi u nekim svojim rješenjima nisu uputili ni na kakvu specifičnu pravomoćnu presudu kojom je podnositelj zahtjeva proglašen krivim ili ni na koji specifični kazneni postupak protiv njega. U ostalim rješenjima, prilikom odlučivanja postoji li rizik da bi podnositelj zahtjeva mogao ponoviti kazneno djelo, oslanjali su se na činjenicu da su u tijeku paralelni kazneni postupci pred Županijskim sudom u Čakovcu i Županijskim sudom u Dubrovniku te, posljedično, na njegovu osudu pred potonjim sudom koja nije postala pravomoćna. Iz konteksta rješenja u pitanju može se zaključiti da su nacionalni sudovi, čak i kada nisu spominjali druge kaznene postupke, na umu imali dva paralelna skupa kaznenih postupaka, odnosno one koji su se vodili pred Županijskim sudom u Čakovcu i one pred Županijskim sudom u Dubrovniku.

145. Sud smatra da članak 6. stavak 2. Konvencije nikako nije sprečavao nadležna tijela da se pozovu na postojeću osudu podnositelja zahtjeva kad pitanje njegove krivice nije bio konačno utvrđeno. Neovisno o tome, bilo

kakvo upućivanje na presudu koja još nije postala pravomoćna trebalo bi se izvesti diskretno i suzdržano, kako to zahtijeva poštivanje pretpostavke nevinosti (vidjeti, *mutatis mutandis*, predmet *Konstas protiv Grčke*, br. 53466/07, stavak 34., 24. svibnja 2011.).

146. Sud također ponavlja da se Konvencija mora tumačiti na način koji jamči prava koja su praktična i učinkovita za razliku od teoretskih i prividnih (vidjeti, primjerice, predmete *Artico protiv Italije*, 13. svibnja 1980., stavak 33., serija A, br. 37. i *Capeau protiv Belgije*, br. 42914/98, stavak 21., ESLJP, 2005-I). Sukladno tome i u svjetlu prethodno navedenoga, smatra da se pretpostavka nevinosti ne može prestati primjenjivati dok su žalbeni postupci još u tijeku samo zato što je optuženik osuđen u prvostupanjskom postupku. Drugačiji zaključak proturječio bi ulozi žalbenih postupaka u kojima žalbeni sud ponovno mora razmotriti raniju odluku koja mu je podnesena u odnosu na činjenice i pravo (vidjeti predmet *Konstas protiv Grčke*, prethodno navedeno, stavak 36.).

147. S tim u vezi Sud smatra da se kao razlog određivanja pritvora na osnovi toga što je netko prethodno osuđivan može uzeti samo formalno utvrđenje prethodnog kaznenog djela, odnosno pravomoćna presuda. Razmatrati samu činjenicu da postoje drugi, zasebni i još nezavršeni kazneni postupci protiv osobe u pitanju kao osudu neizbježno bi upućivalo na to da je ta osoba kriva za kazneno djelo koje je predmetom tih postupaka. Upravo se to dogodilo u ovom slučaju u kojem su nacionalni sudovi opetovano izjavljivali da je podnositelj zahtjeva već od ranije osuđivan za slična kaznena djela iako njegova kaznena evidencija jasno upućuje na to da nije bio osuđivan ni za kakva druga kaznena djela. Nadalje, činjenicu da su protiv njega u tijeku paralelni kazneni postupci smatrali su važnim čimbenikom u procjeni rizika od ponavljanja kaznenog djela te su smatrali da ta činjenica pokazuje nedostatak usklađenosti njegova životnog stila sa zakonima, implicirajući time da je odgovoran za kaznena djela koja su bila predmetom tih postupaka. Stoga su time opetovano vrijeđali pravo podnositelja zahtjeva da ga se u navedenom odvojenom kaznenom postupku koji je istodobno u tijeku smatra nevinim (vidjeti radi usporedbe predmet *Hajnal protiv Srbije*, br. 36937/06, stavak 131., 19. lipnja 2012.).

148. Prema tome, došlo je do povrede članka 6. stavka 2. Konvencije.

V. NAVODNA POVREDA ČLANKA 14. KONVENCIJE

149. Podnositelj zahtjeva dalje je prigovorio da je bio diskriminiran prema članku 14. Konvencije.

150. U svjetlu cjelokupnog materijala koje posjeduje, te u mjeri u kojoj su pitanja koja su predmet prigovora u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da taj dio zahtjeva ne upućuje na postojanje bilo kakve povrede Konvencije. Iz toga slijedi da je nedopušten prema članku 35. stavku 3. kao očigledno neosnovan i da ga treba odbiti na osnovi članka 35. stavka 4. Konvencije.

VI. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

151. Članak 41. Konvencije navodi:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Naknada štete

152. Podnositelj zahtjeva potraživao je 4.000,00 eura (EUR) na ime naknade nematerijalne štete.

153. Vlada je podnositeljev zahtjev smatrala neosnovanim i pretjeranim.

154. Sud prihvaća da je podnositelj zahtjeva morao pretrpjeti određenu nematerijalnu štetu u vezi s povredom njegova prava da ga se smatra nevinim i zbog pretjerano dugog zadržavanja u pritvoru te neuspjeha Ustavnog suda da razmotri osnovanost njegovih tužbi. S obzirom na okolnosti ovog predmeta i presuđujući na pravičnoj osnovi, Sud podnositelju zahtjeva dodjeljuje 4.000,00 eura (EUR) na ime naknade nematerijalne štete.

B. Troškovi i izdatci

155. Podnositelj zahtjeva također je potraživao 1.215,00 EUR u vezi s podnošenjem žalbi pred nacionalnim sudovima i njegovim ustavnim tužbama.

156. Vlada je osporila ta potraživanja.

157. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno nastali i bili potrebni te da je njihova količina razumna. Sud u ovom predmetu primjećuje da su podnositeljeve žalbe i ustavne tužbe podignute u vezi s rješenjima kojima se nalagao i produljivao njegov pritvor ciljale ispraviti povredu članka 5. stavka 3. Konvencije koju je Sud utvrdio. S obzirom na informacije koje posjeduje i prethodno navedene kriterije, Sud smatra da bi se iznos koji se traži za troškove i izdatke u postupcima pred domaćim sudovima trebao dodijeliti u punom iznosu uvećanom za porez koji bi mogao biti obračunat podnositelju zahtjeva na taj iznos.

C. Zatezna kamata

158. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrdjuje* da je prigovor prema članku 5. stavku 3. Konvencije o duljini i razlozima podnositeljeva pritvora; prigovor prema članku 5. stavku 4. Konvencije o propustu Ustavnog suda da odluči o osnovanosti ustavne tužbe podnositelja zahtjeva te prema članku 6. stavku 2. Konvencije dopušten, dok je ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 5. stavka 3. Konvencije;
3. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 5. stavka 4. Konvencije;
4. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 2. Konvencije;
5. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca od datuma kada presuda postane konačna u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune po tečajnoj stopi važećoj na dan namirenja:
 - (i) 4.000,00 EUR (četiri tisuće eura), na ime naknade nematerijalne štete, uz sve poreze koji bi mogli biti obračunati;
 - (ii) 1.215,00 EUR (jedna tisuća dvije stotine i petnaest eura), na ime naknade troškova i izdataka, uz sve poreze koji bi se mogli biti obračunati podnositelju zahtjeva;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 31. listopada 2013. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika suda

Søren Nielsen
Tajnik

Isabelle Berro-Lefèvre
Predsjednica

Prevela: Prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Company
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Rednička cesta 22, 10 000 Zagreb

